

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

**ВАРІАТИВНІСТЬ КОНЦЕПТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНОМУ
МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Колективна монографія

За заг. ред. О. Г. Шостак

Київ
Талком
2020

УДК 821.09(100):159.923.2–027.542(082)

B18

Рекомендовано до друку
Вченою радою Національного авіаційного університету
(протокол № 1 від 26 лютого 2020 р.)

Рецензенти:

Шимчишин М.М. – д-р філол. наук, проф., зав. кафедри теорії та історії світової літератури ім. проф. В.І. Фесенко (Київський національний лінгвістичний університет);

Ніконова В.Г. – д-р філол. наук, проф., зав. кафедри англійської і німецької філології та перекладу ім. проф. І.В.Корунця (Київський національний лінгвістичний університет);

Яшенкова О.В. – канд. філол. наук, доцент кафедри англійської філології та міжкультурної комунікації Інституту філології (Київський національний університет імені Тараса Шевченка).

Головний редактор:

О.Г. Шостак, кандидат філологічних наук, доцент
(Національний авіаційний університет, Україна)

Варіативність концепту національної ідентичності у
B18 сучасному мультикультурному середовищі: кол. моногр. / за заг.
ред. О.Г. Шостак. — К.:Талком, 2020. — 247с.

ISBN 978-617-7832-26-2

Варіативність національної ідентичності – одна з найхарактерніших рис сучасного наукового дискурсу. Це поняття постає в центрі дискусійних розмірковувань авторів даної монографії. Плинність постмодерного інформаційного суспільства спонукає дослідників до осмислення національно-екзистенціальних констант сучасного суспільства.

Монографія містить наукові статті авторського колективу кафедри іноземних мов і прикладної лінгвістики факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна), а також вчених із США, Франції та Турецької Республіки.

УДК 821.09(100):159.923.2–027.542(082)

ISBN 978-617-7832-26-2

© Національний авіаційний
університет, 2020

Віра Базова

ТІЛЕСНІСТЬ У ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ ІНДІАНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

На даний момент не існує жодного сумніву, що у формуванні літературної традиції індіанських народів не останню роль відіграють процеси деколонізації. Індіанські автори на зразок Н.Скотта Момадея, Ігнатії Брокер, Леслі Мармон Сілко, Джордан Вілер, Шерман Алексіє декларують свою творчість як ідеологічно заангажовану і стверджують у ній національну ідентичність поневолених народів Північної Америки, звертаючись до національного тубільного спадку, що довгий час вважався неважливою відмираючою культурною складовою американських індіанців. Важливу роль у цьому спадку відіграє концепт тілесності і сексуальності. Літературно-тілесний дискурс як ціннісно-світоглядний сегмент картини світу цих авторів є особливим способом оприявлення авторської свідомості в художньому тексті. Так О.Шостак зауважує, що «уявлення про стать і сексуальність у корінних общинах Північної Америки значно відрізнялося від тих, що мали їхні іспанські, французькі й англійські завойовники. У багатьох корінних суспільствах розрізняли третю і четверту стать, які визначали ролі тих членів громади, чия гендерна ідентичність не збігалася із природною статтю. Так, наприклад, у народу зуні гендерну орієнтацію вважали радше «набутою, а не вродженою рисою. Біологічна стать не диктувала ті ролі, які обирала собі людина» [Шостак 2018, с.35].

Слід визнати, що у сучасному культурологічному дискурсі американських індіанців маємо справу із величезною кількістю найрізноманітніших визначень тілесності і сексуальності, які сьогодні становлять один із ключових системоутворювальних концептів культурологічного, соціологічного, лінгвістичного, антропологічного та літературознавчого аспектів дослідження тубільних культур корінних мешканців Північної Америки. «Як переконує антрополог Вілл Роско, альтернативна гендерність була однією із найбільш поширених рис багатьох суспільств північноамериканського континенту доколумбової епохи. Спогади європейців містили відомості про наявність цього явища в 155 народностей Північної Америки, хоча не можна стверджувати, що це явище можна було спостерігати в кожній нації. Сью-Елен Джейкобз і Джейсон Кромвел стверджують, що «гендерні варіації» можна було спостерігати в усіх регіонах континенту, вони «перетинали географічні, національні й лінгвістичні кордони», антропологи говорять про «культурне вираження паралельних гендерів (таких, що налічують більше двох) і можливість змінювати гендерні ролі протягом життя» [Шостак 2018, с.35]. Том у на ряду із звичними гендерними ролями – чоловік і жінка, у цих народів часто спостерігався і третій вид – бердаче.

Вивчаючи специфіку концепту корпоральності у індіанській літературі можна визначити, що сама ідея тілесності є «не буквально людське тіло в його органічній даності, а чуттєвість як його основна онтологічна властивість. Поза чуттєвістю тілесності не існує. А тому реальність, що презентує чуттєво даний світ, можна назвати поняттям тілесності» [Гомілко, с.73]. На нашу думку, у сучасній індіанській літературі слід визначити особливе ставлення до тіла і його функцій. Воно є вже скільки зряддям осягнення оточуючого всесвіту і чуттєвої насолоди, але радше своєрідним знаком прочитання, інтерпретації і генетичного розшифрування таємниць всесвіту. «Різноманіття гендерних ролей відображено у космогонії корінних народів, а публічний занепад цих складних гендерних взаємозв'язків пов'язаний із насильницькою асиміляцією і зневажливим ставленням колонізаторів до корінних традицій. У результаті фізичного і психологічного тиску з боку поселенців практики, що колись були невід'ємною частиною життя, трансформувалися у дещо менш видиме, але все ж дійшли до нас.

Кожна нація має свою назву для гендерно варіативних ролей, у той час як антропологи продовжують використовувати історично призвичаєний термін “бердаче”, що має конотацію сексуальних відхилень від норми» [Шостак 2018, с.39].

Як підкреслює О.Шостак, «гендерні стосунки і колоніалізм тема далеко не нова у сучасному літературознавстві, адже завойовані території у свідомості завойовників почасти уявляються тілом підкореної жінки. Інституалізація патріархату як системи соціального контролю і суспільного порядку у колоніальних студіях трансформується із низинного сімейного рівня до найвищих щаблів суспільства й віддзеркалюється в усій системі суспільних відносин» [Шостак 2015, с.201]. Індіанська тілесність, як доволі екзотична корпореальність, у цьому випадку відіграє неабияку роль. Прикладом цього може послугувати Анджела, героїня роману «Дім створений із світанку» Н.Скотта Момадея, яка будучи вагітною прагне розваг із індіанцем Авелем. Він дивився на неї без тіні посмішки, але голос звучав м'яко і добродушно. Він не дав їй прямого приводу для зневаги. <...> Її дратувало його небажання торгуватися, та вона вміла вчитися на власних помилках, згодом вона поквитається з ним за свою вражену гордість. <...> Вона була роздратована. Вона вміла лише напирати і стояти на своєму, та відчувала, що у цьому немає жодного сенсу і скипала від цього ще більше. <...> Його стриманість бісила її. Їй хотілося вивести його з рівноваги, збентежити чи вразити хоча б непристойним рухом або закинувши щось на зразок: «А мабуть хотілось би білої жінки? Мого білого живота і грудей, мої ноги й руки з манікюром на пальцях?» [Momaday;с.33-34].

Проте це протистояння не призводить до очікуваного тріумфу білого тіла, радше навпаки – героїня відчуває відразу до власної тілесності, що взагалі притаманно представникам патріархальних культур, де жіночність вважалася нижчого штибу ніж маскулінність. «Вона думала про своє тіло і не могла зрозуміти, що у ньому такого красивого, з огидою уявляючи про мерзоту і паскудність сирої плоті і крові, переплетіння жил і кісткового мозку. Та ще цей жахливий зародок, синій, сліпий, з величезною головою зростав у ній, харчуючись від її плоті. З моменту коли у дитинстві побачила власну кров, що бризнула із порізу на руці, її сповнила відразу до власного тіла, якої вона ніяк не могла позбутися. Смерті

вона не боялася, боялася лише тілесного її вияву. Час від часу прагнула померти у полум'ї, та такому палючому, щоб тіло миттєво розчинилося у ньому» [Momaday, с.34].

Так, критикуючи зверхнє ставлення до оточуючого світу нащадків європейців завойовників у романі «Альманах мертвих» Леслі Мармон Сілко вдається до символу висмокування крові із представників етнічних меншин завойованого континенту. Таким є Трігг, власник підпільного банку крові і органів. «Я можу робити послугу світу, підключивши декількох із цих вонючок до системи забору крові у задній кімнаті і осушувати їх до краплини, однаково ніхто за ними не кинеється.» [Silko 1991, с. 386]. Розширивши свій центр по забору крові за рахунок тих, кого ніхто не буде розшукувати, нащадок розтинав трупи і продавав органи на європейському чорному ринку. Для того щоб відволікти жертву від своїх намірів, «Трігг пропонував йому роботу, поки його кров наповнювала ємкості для забору, жертва розслаблювалася, її очі закривалися, не здогадуючись про те, що її вбивають. Трігг сумнівався, що хто-небудь із них коли й мріяв про кращу смерть...»[Silko 1991, с. 444].

У іншому творі Сілко «Сади в дюнах» піднімається питання про справжню сексуальність і її цінність для древніх народів континенту. Говорячи про Сестру Солт (одну із двох протагоністок роману), її подруги стверджували, що «вона була подібна до людей у старі часи ... до того як з'явилися місіонери. У ті часи Чемехуїти насправді знали як насолоджуватися одне одним, і тільки Піщані Ящірки могли насолоджуватися сексом більше за них. І це була правда: Сестра Солт займалася сексом так як робили всі вони до приходу місіонерів» [Silko 1999, с.206]. Можливо, саме таке, далеке від християнства ставлення до тіла і сексуальності дало змогу вижити індіанцям. «Мама Піщані Ящірки народжують малят Піщаних Ящірок незалежно від того з яким чоловіками їм довелося лежати; материнське тіло усередині змінює все за зразком Піщаних Ящірок. Маленькі Піщані ящірки можуть мати різні риси обличчя, темний або світліший колір шкіри, але всі вони – Піщані Ящірки. ... Та інші племена почали душити немовлят-полукровок, тому що вони їх боялися. Це було у часи коли білі солдати прийшли й обкрадали людей, забираючи у них урожай, щоб ті померли з голоду, а люди бивали малюків-полукровок» [Silko 1999, с. 202].

Проте говорячи про сексуальність древніх індіанців, Сілко порівнює її із виявами сексуальності у дохристиянській кельтській культурі, знаходячи у них багато споріднених рис. «Вхід до дощових садів охоронявся двома теракотовими жінками із оголеними грудьми, що тримали на колінах чаші для збирання дощової води. Невеличкі статуї дивилися одна на одну, стоячи на величезних п'єдесталах, розташованих з обох боків воріт.Дивна кам'яна фігура мала видовжену шию і голову, та її завеликі сідниці робили її схожою на великий фалос. Раптово у Хетті змінився вираз обличчя вона швидко відступила назад, таким чином Індіго зрозуміла, що її здогадка була вірною. ...Фігура у ніші теж здивувала Едварда: це була фігура із піщанику, з першого погляду здавалося, що це жаба розміром із буханець хліба, та після більш детального огляду з'ясувалося, що то була товста жінка, що лежала на животі з міцно притиснутими до тіла ногами і руками. І знову ті великі груди!» [Silko 1999 ,с. 301-302].

Те, що для сучасних американців вважалося нечуваною розпусністю древні народи сприймали як нормальний вияв життя. «Едварду стало ніяково серед інших тутешніх фігур, й він подумав, що слід попросити Індіго зачекати на них у чорному саду, але він не хотів робити сцену. Лаура вважала, що її статуї не несуть жодної моральної загрози, можливо, це правда відносно італійських дітей, але щодо американських дітей слід прийняти перестороги» [Silko 1999, с.301]. Так, на переконання О.Шостак, для середньо статичного «білого Адама Америки старовинний культ жіночності і плодючості не більше ніж зібрання артефактів, котрі при нагоді можна вигідно продати, він не бачить у них ні краси, ні духовної цінності» [Шостак 2014,с. 307]. «Едвард сказав, що він знаходить гротескних мадонн більшими монстрами ніж кентаврів або мінотаврів» [Silko 1999,с. 297].

Через тілесні відчуття Джордан Віллер передає історію поневолення і руйнування культурного спадку у свідомості прийдешніх поколінь у творі «Брати у зброї». «Коли вони вперше увійшли у двері Мартін сказав Крісу, що йому страшно. Монахиня, що почула це, вдарила палкою поперек Мартінового обличчя за те, що він розмовляв мовою крі. <...> Там завжди стояв плач, особливо поночі, особливо серед наймолодших, покинуті самими у темряві, вони плакали за мамами, за теплом колісок, прагнучи бути де

завгодно лиш би не у цьому жахливому приміщенні, де верховний бог не дозволяє їм говорити на рідній мові крі чи залишатися індіанцями, а для цього він найняв священика і цілу зграю монашок, щоб вони принижували і врешті зруйнували їх. Це були діти у тюрмі, в концентраційному таборі, де церква докладала зусиль, щоб вихолостити їх мозок і змінити життя назавжди” [Wheeler, с. 161]. Мартін був згвалтований священиком, після чого навіть його брат відвернувся від нього. Через скоєне над його тілом насилля, відчуваючи власну людську меншовартість, Мартін стає гомосексуалістом, заражається СПІДом і помирає. Сам про себе він гірко скаже: «Бути голубим – одна річ, а бути геєм й індіанцем – зовсім інша» [Wheeler, с. 200]. Як ми говорили вище – третя стаття є цілком традиційною для корінних культур, але у даному випадку людина стає на цей шлях зовсім не з власного вибору, тому тут не має підстав говорити про те, що перед нами «бердаче». Смерть і похорони також передаються через тілесність «Пильнування біля Мартінової труни було бучною подією так само як і будь-яке пильнування, що відбувалося на резервації. Чого Кріс насправді не очікував так це юрми людей, що приходили. Рубі і тітка Пеггі-Джейн наготували частування, а Джеймс Карібу розповідав брудні анекдоти стареньким, що безперестанку хихотіли й вищирялися. Мартінове тіло мирно стояло посеред кімнати. Це була дорога труна, але Мартін залишив по собі достатньо грошей, щоб покрити розходи. Його поховали на резервації поряд із батьком» [Wheeler, с. 221].

Тіла як частина землі представлені у романі Ігнатії Брокер «Жінка ночного польоту». Говорячи про сучасні умови життя, до яких доводиться звикати народу оджибва, Оуна говорить про їхню тілесні сну присутність у сучасному світі: «Мої діти і внуки добре прилаштувалися до шляхів білих чужаків. Вони стали фермерами, вчителями, працюють на фабриках, що виготовляють багато нових речей, навіть літаки, що тіснять птахів із неба. Вони вкрили себе славою, бо воювали у війнах білих людей. Через це частина мого праху лежить у чужих землях. Моя мати говорила, що наш прах неможливо стерти із ґрунту нашої землі. Хочу, щоб це сповнилося і для моїх дітей, що лежать у чужій землі, бо кожного разу я за них ховала барабани, котрі були частиною їхнього життя» [Broker, с.130].

Одним із яскравих представників письменників індіанського походження є Шерман Алексіе, вроджений спокана (по матері) та кор-

д'ален (по батьку). У 1996 році він був визнаним одним із найкращих молодих американських романістів, у 2010 році – отримав нагороду за прижиттєві досягнення Кола корінних письменників, а у 2013 – за збірку коротких оповідань «Те, що я вкрав, те, що я заробив» отримав нагороду Національної книжної академії. Художній простір творів письменника майже завжди так чи інакше зачіпає зазначений локус, хоча сам він у одному з інтерв'ю відмітив: «Моє повісткування не обмежується індіанцями Спокана... Писати про них – це справжній виклик. Вони сильні люди й це сильне місце. У мене є невичерпний запас історій і тем» [Alexie]. У творах корінних американців часто зображується зіткнення двох різних культур, їхня боротьба та взаємодія. Зараз велика увага приділяється формуванню цілісного уявлення про історичні традиції та цінності культур народів світу. Індіанська культура посідає значиме місце серед інших. Як стверджує Шерман Alexie, нині корінні індіанці є повноправними членами американського суспільства, громадянами своєї країни, і саме цим вони пишаються. Проте вони також пишаються й своєю власною культурною спадщиною і намагаються їх зберегти всілякими способами: «Кінець кінцем ми – індіанці сучасності, і ми такі, якими ви нас зробили. Але це не значить, що ми будемо виглядати так, як ви хочете» [Alexie]. Іронічно поєднуючи реалії сучасного світу та міфологію свого народу, Шерман Alexie моделює зразок американського мультикультурного універсуму. Помітно вираженою індіанською міфемою у творах митця є міфема лосося, через яку він виражає національні культурні ідеї. У 1998 році вийшла збірка поезій, якій Шерман Alexie дав відповідну міфологічно марковану назву – «Людина, яка любить лосось» (The Man Who Loves Salmon). Титульний вірш цієї збірки зображає єднання ліричного героя з останнім живим лососем, що «народжує» нове покоління, а весь вірш сповнений надії на відродження індіанської культури. У прозі найгрунтовніше дана міфема представлена в оповіданні «Найкрутіший індіанець у світі» (The Toughest Indian in the World), що є чільною в однойменній збірці коротких оповідань. За міфами індіанців селіш, до яких відносяться групи спокана й кор-д'ален, є легенда про доньку вождя, яка страждала через відсутність лосося. Переборовши низку випробувань і небезпек, Ворон знайшов і приніс лосось принцесі. На основі цього міфу в одного з племен індіанців

навіть є прикмета, що плодючість лосося більше того року, коли у вождя племені народжується дівчинка. Отож, у цьому міфі дана міфема має чітко виражений відтінок фемінного начала, плодючості. Індіанська принцеса страждала від відсутності лосося, тобто неможливості продовжити свій рід, прогножуючи вимирання свого народу. Під таким кутом зору символ лосося можемо трактувати в загальному як символ родючості: «Він хотів змінити їхні думки щодо лосося; він хотів зламати й відкрити їхні серця й побачити майбутнє в їхній крові, бо він любив їх» [Alexie, p. 97]. Проте, продовжуючи цю тему, згадаємо трактування символіки риби Фройдом, у якого риба – це чоловічий, фалічний знак, а у К.-Г. Юнга риба символізує початок нового життя. Тоді цілком логічно, що донька вождя потребувала чоловічого начала для продовження роду. Тобто, лосось набуває ще й маскулінного значення, стаючи амбівалентним символом. Знаковим моментом стає те, що лосося приніс Ворон, який теж несе в собі двоїстість потрактувань. З одного боку – це медіатор між чоловічим і жіночим началами, шаманом та трікстером, що пояснює андрогінність образу лосося; з іншого боку – це першопредок, деміург, культурний герой, причетний до першотворення світу, який навчив людину риболовству. Тобто, індіанська принцеса символічно від Ворона-деміурга отримала фалічний символ-лосось, щоб продовжити рід, а у контексті творів Шермана Alexie – продовжити саме індіанський рід, культуру, традиції, хоча: «Кожен із нас, індіанець чи білий, стурбований лососем» [Alexie, p.97].

Досліджуючи індіанські міфи про лосося, К. Леві-Строс дійшов висновку, що культурний герой індіанців Лосось – це емблема Фінгела (Фінгала), героя ірландських міфів, який смажачи рибу (лосося), обпікся, й отримав через шкіру частинку Мудрості Великого Лосося. Тобто, вчений прослідковує динаміку розвитку трактування образу лосося від андрогенного символу фемінності-маскуліності до символу мудрості. У Шермана Alexie втрата лосося сигналізує не лише про загрозу фізичного зникнення власного народу: «Із раннього дитинства мені казали, що наш лосось вже ніколи не повернеться, а я думав, що такі знання – жорстокі» [Alexie, p. 97], а й про ментальну втрату мудрості народу, втративши свої традиції: «Навіть після всіх цих років, вони (біле населення – В. Б.) все ще відчували сморід лосося на тобі, мертвого лосося, і це робило

білих людей небезпечними» [Alexie, p. 97]. Як бачимо, автор піднімає питання національної автентичності не ізольовано від простору «білого погляду»: «Розглянувши застанові основи американського суспільства, неважко побачити глибоко вкорінені припущення щодо зверхності однієї раси над іншими, котрі хоч і неусвідомлені, є однак потужними перешкодами на шляху інтеграції будь-чого відмінного від мейнстріму. Один із найглибш прихованих расових стереотипів сучасного суспільства є так званий «білий погляд» на оточуючий світ» [Шостак 2016, с. 75]. Саме з боку білого населення, яке намагалося асимілювати індіанців, криється джерело небезпеки втрати національного зерна, мудрості. Помітно, що письменник, окрім переносного значення лосося-носія мудрості, традицій, інкорпорував і безпосереднє буденне трактування білими індіанців-риболовів (у ширшому значенні – людей, що живуть у гармонії з природою) через запаховий образ мертвої риби. Дихотомія індіанець – білий у Шермана Alexie представлена у контексті завоювання, знищення: «Вони вб'ють тебе при першій нагоді - говорив мій батько, – Люблячи тебе чи ненавидячи, білі люди вистрілять тобі в серце» [Alexie, p. 97]. У такому ж ключі зображені відносини ліричного героя із білою дівчиною Сінді, яка була «мисливицею» за «brown-skinned guys». Нічого не варті зустрічі, проте «Я почав почувати себе трофеєм» (I started to feel like a trophy) [Alexie, p. 100]. Крізь призму таких відносин індіанців та білого населення можемо потрактувати й міф про Койота, котрий звільняє лососів, які живуть у річці, примусово огороженій дамбами. Приспавши володаря (ймовірно, якраз у цьому образі й реалізується біла людина), Койот звільняє лососів (індіанців) із неволі. У віруваннях індіанців Койот уособлює собою деміурга (як і вище згаданий Ворон), рятівника, тобто індіанців рятує вища сила.

Одним із поширених індіанських вірувань є віра в те, що всередині лосося як знаку мудрості, знання, натхнення знаходиться вогонь. Знаний науковець Г. Башляр розглядав першостихію вогню крізь призму трьох комплексів: комплекс Емпедокла, комплекс Прометей та комплекс Новаліса. У даній розвідці будемо апелювати до останнього. «Розглядаючи останній із ключових комплексів Г. Башляра, комплекс Новаліса, ми не можемо не звернутися до тлумачення символу вогню Зигмундом Фройдом, оскільки, на нашу думку, ці дві концепції доповнюють одна одну. За Г. Башляром,

вогонь – це надпотужний сексуальний символ, бо вогонь здобували тертям двох гілок, а тертя – це процес сексуального характеру. Із вищесказаного дослідник доходить висновку, що любов – це вогонь, яким треба ділитися, а вогонь – це любов, яку треба підкорити, завоювати. «Комплекс Новаліса ніби синтезує імпульс до запалення від тертя й потребу розділити полум'я». Вогонь, в інтерпретації Фройда, – це символ не лише пристрасті, а й дітонародження. Тракувати підтекст вогню він пропонує в контексті дій, які відбуваються з цією стихією, та безпосереднього носія вогню» [Колісниченко 2016, с. 71]. Тобто, Шерман Алексіє знову відсилає читача до символу родючості, сексуального підтексту даної міфами, кодуючи вогонь як уособлення сублімації лібідних сил. Найяскравішим прикладом такого наповнення міфема є фінальна сцена оповідання, яка описує, здавалось би, банальний сексуальний акт між головним героєм твору – молодим індіанцем, та його попутчиком – сильним індіанцем, який за гроші бере участь у підпільних боях і, мабуть, є «найкрутішим індіанцем і світі»: «Я хотів знати, чи він – найкрутіший індіанець у світі» [Alexie, p. 104]. Проте, письменник акцентує, що це не є актом гомосексуальних зносин:

- Ти готовий? – запитав він.
- Я – не гей, - сказав я.
- Звісно, - сказав він, входячи у мене.

[Alexie, p. 105].

Шерман Алексіє дає посилання на те, що дане дійство є своєрідною ініціацією героя, що покликана пробудити його внутрішні сили, власне індіанську національну свідомість, культурний пласт корінного населення Америки, врятувати свою самотність, тобто пробудити «лосося»: «Але я хотів, щоб він врятував мене. Він не казав нічого. Він лише вштовхувався в мене декілька хвилин, кінчив із голосним зітханням і потім вийшов із мене. Повірте мені. Я хотів, щоб він мене врятував. Я швидко викотився з ліжка й пішов до ванної кімнати. Я замкнув двері позад себе і стояв отак у темряві. Я пахнув, як лосось» [Alexie, p. 105].

Символ лосося-носія вогню письменник реалізує через образ зірок, які застигли в небі, ніби теж в очікуванні пробудження: «лосось піднімається з води в небо й став сузір'ям <...> лосось може бути зірками» [Alexie, p. 97]. Індіанець-боець, котрий ініціював

ліричного героя оповідання теж стає своєрідним лососем-провідником: «Я бачив, як він піднімався з землі до неба і став новим сузір'ям» [Alexie, p. 106]. Важливим у творі стає поєднання лосося з різними першостихіями. У першому описі бачимо, що цей образ співіснує із елементом води, що є символом оновлення, нового народження, оскільки, за Г. Башляром, вода – здебільшого фемінна, материнська. Тобто, поєднання материнського начала води з фалічним уособленням лосося дає сублімований образ лосося-зірки-носія вогню-мудрості. У наступному описі лосось опосередковано через постать індіанця-бійця зображений сукупно з першоелементом землі-матері, що уособлює національне коріння, зв'язок індіанців із ґрунтом, природою загалом. Тісне переплетіння символів парадигми першоелементів дало змогу письменникові акцентувати на протиставленні урбанізованих білих та близьких до природи червоношкірих. Хоча в полотні твору Шерман Alexie подекуди зображає ознаки «залучення до цивілізації» індіанців. Перш за все, сам головний герой оповідання користується матеріальними благами сучасного світу: він подорожує на автівці Toyota Camry, «яка найкраще продається в США» (the best-selling in the United States) [Alexie, p. 98], він працює журналістом у газеті, він користується сучасним ноутбуком і т. ін. Щоб якоюсь мірою нівелювати вплив «окультурення» на індіанську частину населення країни, письменник паралельно змальовує цілу низку атрибутів корінного населення. Наприклад, говорячи про матір ліричного героя, письменник зазначає: «Вона була з тих жінок спокана, які завжди носять бандану багряного кольору, тісно зав'язану на голові» [Alexie, p. 98]. Із особливим замилюванням митець розповідає про музику індіанців: «О, пісні! Індіанський блюз волав на найбільшій гучності» [Alexie, p. 98] або з болючою іронією згадує: «Індіанці зазвичай подорожують зґраями. Раз чи двічі ми підвозили цілі індіанські баскетбольні команди разом із їхніми тренерами, подругами та родичами. П'ятнадцять-двадцять незнайомих-індіанців затислися на задніх сидіннях синього фургону, не рахуючи дев'яток індіанських дітей із широко розкритими очами» [Alexie, p. 98]. Важливим епізодом видається ніби ритуальний обмін їжею, коли індіанець-боєць пригощає головного героя в'яленою олениною, яка бачиться цілком традиційною для індіанців, а той у відповідь – Pepsi, що є продуктом сучасної американської індустрії. Автор іронічно зазначає, що нині

індіанці поділяються лише на два плем'я – Pepsi tribe та Coke tribe. Знаковим моментом стає вчинок бійця, який з вікна автівки викинув на узбіччя порожню бляшанку, ніби бунтуючи проти так званого «окультурення» індіанців білими.

Ще одна модифікація міфами лосося пов'язана з індіанським міфом про воїна, сина вождя, який загубився, проте був повернений додому в череві лосося. Знову ж, символіка явно апелює до ідеї повернення національної самості в образі нового покоління, яке потребує втручання вищих сил, щоб «пробудити» індіанські звичаї, традиції, навіть самосвідомість. Шерман Alexie опосередковано надає своєму ліричному героєві статусу воїна, який, уже ініційований, повернувся на терени рідних вірувань: «Я думав, чи був я воїном у своєму житті, чи був я воїном у попередньому житті. <...> Босоногий, я пішов вгору по ріці до місця, де я народився, і дехтоє помре. Повірте мені. Тієї миті, якщо б ви відкрили моє серце й зазирали всередину, ви б побачили тонкі білі скелети тисяч лососів» [Alexie, p. 106].

Розглядаючи ритуал ініціації, варто відмітити, що він є складовою частиною так званої подорожі-квесту, яка має вісім рівнів. «Уже починаючи з Поклику, який спонукає до пошуку пригод, герой відчуває розбалансованість свого власного чи / і суспільного життя, що поступово підводить його до Межі, своєрідної точки відліку пригод, звідки розпочинається безпосередньо процес ініціації, коли герой проходить низку випробувань, позбуваючись своїх слабостей, набуваючи необхідних корисних якостей та досягаючи зрілості, чи то фізичної, чи, здебільшого, духовної. Найбільш важливим етапом випробувань є спуск до Безодні, де герой залишається наодинці з найпотаємнішими своїми страхами, щоб побороти їх, а кульмінаційною точкою стає «прозріння», усвідомлення потреби померти та переродитися, тобто перевіритися і досягти примирення з новим собою чи / та соціумом. Етап повернення до повсякденного життя – найважчий, оскільки герой тепер зобов'язаний нести свої нові знання в сучасний світ» [Колісниченко, с. 27]. У оповіданні Шермана Alexie прослідковуємо редукований варіант квесту-подорожі, що зумовлюється жанром short story. Зазначимо, що паралельно до проходження героєм кожного етапу, зазнає трансформації й образ лосося. Так, Поклик сигналізує про причину подорожі; у головного персонажа – це

розчарування своєю роботою, більш масштабно – сучасним життям індіанців, зникненням лосося. Випробуванням стає поїздка з бійцем, який, у свою чергу, розповідає про власні бої (теж випробування), а Безодню символізує мотель, у якому чоловіки зупинилися на ніч. Після безпосередньої ініціації – статевого акту, герой відчуває Прозріння, усвідомлюючи, що «пахне лососем», а остаточне перевтілення героя констатує індіанець-боєць: «Гей, крутий хлопче, а ти був гарний» [Alexie, p. 106], переносячи означення «крутий» із себе на головного персонажа, ніби передаючи йому досвід через ритуальне «перейменування» (сам же боєць вже бачиться лососем-сузір'ям). Останній етап – Повернення, Шерман Alexie змальовує як метаморфозу головного героя, який іде до свого дому, несучи в собі «скелети лососів», тобто спадщину предків, що «пробудилася» разом із ініціацією чоловіка.

Підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що у творчості письменників індіанського походження концепт «тілесність» розпадається на дві складові – власне «тіло», як фізичний об'єкт у просторі, і сприйняття цього тіла, що є виявом універсальної «тілесності» яка пов'язана із сприйняттям гендерних ролей і сексуальності у контексті індіанської культурної традиції. Зазвичай опис стану тіла є еквівалентом людських почуттів у романній традиції корінних письменників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк Б. Національна ідентичність і мова в українській діаспорі // Сучасність. – 1999. – № 3. – С. 128-140.
2. Азарова Л. Є. (2018). Мова як визначальний чинник ідентичності української нації. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Вип. 292: 24-32.
3. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / Б. Андерсон. – К. «Критика», 2001. – 271 с.
4. Андрійчук О. Україна – Європа: тести на сумісність. – К.: Смолоскип, 2007.
5. Апенко Е.М. Литературная критика /Е.М.Апенко // История литературы США. Т.III. Литература середины XIX в. (поздний романтизм). – М.: Наследие, 2000. – С. 557-577.
6. Апресян Ю. Д. Английские синонимы и синонимический словарь / Ю. Д. Апресян // Англо-русский синонимический словарь. – М. : Наука, 1979. – С. 500–543.
7. Апресян Ю. Д. Интегральное описание языка и системная лексикография / Юрий Дереникович Апресян // Избранные труды. – М. : 1995. – Т. 2. – С. 47–52.
8. Апресян Ю. Д. Лексикографическая концепция НБАРСа / Ю. Д. Апресян // Новый большой англо-русский словарь. – М. : Русский язык. – 1993. – Т. 1. – С. 6–17.
9. Апресян Ю. Д. Толковый словарь нового типа как основа серии словарей / Ю. Д. Апресян // Современное состояние и тенденции развития отечественной лексикографии. – М. : Русский язык, 1988. – С. 14–16.
10. Архипенко Л. М. Національна ідентичність як чинник духовного захисту особистості / Л. М. Архипенко // Психологічна безпека та адаптація особистості : матеріали міжнародної науково-практичної конференції 7–8.11.2007 р. м.Дніпропетровськ. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 133–144.
11. Базова В. «Міфема лосося як носій індіанської сингулярності в контексті оповідання Шермана Алексіє «Найкрутіший індіанець у світі» / В.Базова // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. – Вип.35. – К.: 2017. – С.49-54.

12. Бакіров В. С. Вища школа України : на шляху до європейських стандартів / В. С. Бакіров // Академическая мобильность – важный фактор образовательной евроинтеграции Украины : материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Х. : НУА, 2010. – С. 37-47.
13. Барт Р. Система моды. Статьи по семиотике культуры / Р. Барт. – М., 2003. – С. 270.
14. Березнікова Н.І. Відображення національної ідентичності американських індіанців в сучасних резерваціях індіанським письменником Шерманом Алексієм / Н.І.Березнікова // Національна ідентичність в мові та культурі: зб. наук. праць / ред. А.Г.Гудманян, О.Г.Шостак. – К.: Талком, 2017. – С.117-120.
15. Берков В. П. Вопросы двуязычной лексикографии : автореф. дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.19 / В. П. Берков. – Л., 1971. – 30 с.
16. Берков В. П. Двуязычная лексикография / Валерий Павлович Берков. – СПб. : Изд-во СПб. ун-та, 1996. – 248 с.
17. Берков В. П. Слово в двуязычном словаре / Валерий Павлович Берков. – Таллинн : Валгус, 1977. – 276 с.
18. Бех, І. Д., Журба, К. О. (2017). Концепція формування у підлітків національно-культурної ідентичності у загальноосвітніх навчальних закладах. Гірська школа українських Карпат, 16, 24-33.
19. Бобилевич Гражина. Китч как конфликт ценностей (на примере портретов дочери кисти Александра Максовича Шилова) / Гражина Бобилевич // Revitalizace Hodnot: Umeni a LiteraturaII. Ed. J.Dohnal. – Brno, 2015 – С.115-120.
20. Бойніцька О.С. Англійський історіографічний роман кінця ХХ – початку ХХІ ст.: філософія жанру. Монографія / О.С.Бойніцька. – К.: Видавець Карпенко В. М., 2016. – 324 с.
21. Бронуэн М., Рингхэм Ф. Словарь семиотики / М. Бронуэн, Ф. Рингхэм. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 256 с.
22. Брэнд М. Наемник /Макс Брэнд [електронний ресурс]. – М.:Центрополиграф, 1998. - Режим доступу <https://www.e-reading.club/book.php.book=8742>
23. Бурстин Д. Американцы: Национальный опыт: Пер. с англ. Авт. послеслов. Шестаков В.П.; Комментар. Балдицина П.В. – М.: Изд. группа «Прогресс» - «Литера», 1993. – 624с.

24. Ващенко А.В. Фронтір / А.В. Ващенко // История литературы США / [Ред. кол. Я.Н. Засурский, М.М. Коренева, Е.А. Стеценко]. – М. : «Наследие», 1999. – Том II : Литература эпохи романтизма / [Ред. кол. 2-го тома :А.М. Зверев, М.В. Глостанова]. – С. 349–375.
25. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография / Виктор Владимирович Виноградов. – М. : Наука, 1977 – С. 118–161.
26. Висоцька Н.О. Єдність множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму / Н.О.Висоцька. – К.: КНЛУ, 2010. – 456 с.
27. Висоцька Н.О. Конституювання ідентичності в полікультурному просторі як об'єкт теоретичної рефлексії / Н.О.Висоцька // Україна – проблема ідентичності: людина, економіка, суспільство. – К.: Стилос, 2003. – С.21-31.
28. Гак В. Г. Проблема создания универсального словаря / В. Г. Гак // Национальная специфика языка и её отражение в нормативном словаре. – М. : Русский язык, 1986. – С. 119–125.
29. Гальчинський А. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи : Методологічні аспекти / А. Гальчинський. – К. : Либідь, 2006. – С. 240–267.
30. Герд А. С. Основы научно-технической лексикографии / Александр Сергеевич Герд. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1986. – 69 с.
31. Головащук С. І. Перекладні словники і принципи їх укладання : на лексичному матеріалі російської та української мов / Сергій Іванович Головащук. – К. : Наукова думка, 1976. – 247 с.
32. Гомілко О. Феномен тілесності: дис. ... докт. філософ. наук: спец. 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури»/ О.Гомілко. – К., 2007. – 438с.
33. Гора О. Освітнє середовище як фактор формування національної ідентичності студентів вищих навчальних закладів / О. Гора // Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки. – 2011. – Вип. 8(1). – С. 97–101. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2011_8%281%29_21.
34. Городный Л. И. Становление английской синонимической лексикографии (словари синонимов в XVIII–XIX вв.) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Л. И. Городный. – Л., 1981. – С. 17–20.

35. Греймас А., Фонтаний Ж. Семиотика страстей: От состояния вещей к состоянию души / А.Греймас, Ж.Фонтаний. – М.: Издательство ЛКИ, 2010. – 336 с.
36. Грох М. Консенсусное объяснение формирования наций // Вопросы философии, Москва, 2011, № 01, стр. 27-36.
37. Гудзенко О.З. Міжпоколінські відмінності уявлень про фактори досягнення життєвого успіху / О.З. Гудзенко // Соціологія майбутнього: науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства. – 2010. – № 1. – С. 106–113.
38. Гудков Л. Абортивная модернизация / Л. Гудков. – М. : Рос. полит. энциклопедия, 2011. – С. 13–14. 5 Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя Е. Гіденс. – К. : АЛЬТЕРПРЕС, 2004. – С. 15–16.
39. Гундорова Т. Кітч і Література. Травестії. /Т.Гундорова.– Факт, 2008. –284 с.
40. Денисов П. Н. Лексика русского языка и принципы ее описания / Петр Никитич Денисов. – М.: Русский язык, 1993. – 245 с.
41. Денисов П. Н. Основные проблемы теории лексикографии / Петр Никитич Денисов. – М. : Русский язык, 1976. – 207 с.
42. Денисов П. Н. Практика, история и теория лексикографии в их единстве и взаимообусловленности / П. Н. Денисов // Проблемы учебной лексикографии и обучение лексике. – М. : Русский язык, 1978. – С. 25–33.
43. Донскіс Л. Збентежена ідентичність і сучасний світ / Леонідас Донскіс: (пер. З англ. О.Буценко). – К.:Факт, 2010. – 311 с.
44. Дубичинский В.В. Искусство создания словарей. Конспекты по лексикографии / Владимир Владимирович Дубичинский. – Харьков : ХГПУ, 1994. – С. 18–23.
45. Жлуктенко Ю. Українська мова на лінгвістичній карті Канади // Київ : Наук. думка, 1990. – 176 с.
46. Заблоцький В.В. Мовна політика в Україні: стан та напрями оптимізації : автореф. дис. канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси (політичні науки)» / В.В. Заблоцький. – Х., 2007. – 16 с.
47. Казакевич, О. (2017). Роль мови у формуванні національної ідентичності (Role of language in the national identity format). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія», (Вип. 18), - с. 77-79.

48. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – М., 2004. – 477 с.
49. Кларк, Уолтер Ван Тилберт. Случай у брода / Уолтер Ван Тилберт Кларк. [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.e-reading.club/chapter.php/133275/36/Prizraki_bizonov._Amerikanskie_pis_ateli_o_Dal'nem_Zapade.html
50. Колісниченко А. В. Міфопоетика творчості Гарта Крейна: дис. канд. філол. наук: 10. 01. 04 / Колісниченко Анна Віталіївна; М-во освіти і науки України, Нац. Дніпровський ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – 174 с.
51. Колісниченко А. В. Першостихії як засіб гармонізації художнього простору поеми Гарта Крейна «Міст» / А. В. Колісниченко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Серія: Філологія, 2016 – Вип. 22. – С. 70-72.
52. Корабльова Н.С. Багатовимірність рольової реальності: ролі і маски – лик і личина / Надія Степанівна Корабльова- Харків: ХНУ, 2000.- 288с.
53. Коренева М.М. Литература XVIII в. Введение /М.М.Коренева // История литературы США. Т.І. Литература колониального периода и эпохи Войны за независимость XVII-XVIII в. – М.: Наследие, 1997. – С. 329-349.
54. Кременецькі компаративні студії : [науковий часопис / ред.: Чик Д.Ч., Пасічник О.В.]. -- 2016. -- Вип. VI. Т. I.-- С. 307-317.
55. КрючковаТ.Б. Языковая политикан реальность [Текст] /Т.Б. Крючкова // Вопросы филологии. — 2010. — №1 (34). — С. 30-39.
56. Кудашев И.С. Проектирование переводческих словарей специальной лексики / Игорь Сергеевич Кудашев. – Helsinki : Helsinki University, 2007. – 445 с. Вісник КНЛУ. Серія Філологія. Том 16. № 1. 2013.
57. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції / М. А. Кун. – К., 2013. – 229 с.
58. Куць О.М. Мовна політика в державотворчих процесах України : навч. посіб. / О.М. Куць. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Карамзіна, 2004. – 275 с.
59. Ламур, Луис. Как был покорен Запад / Луис Ламур. [електронний ресурс]. – М.:Центрополиграф, 1994. - Режим доступу http://loveread.ec/view_global.php?id=6214

60. Логан Джек. Железный мустанг / Джек Логан [электронный ресурс]. – Режим доступа - <https://libking.ru/books/adv-/adv-western/439780-dzhek-logan-zheleznyu-mustang.html>
61. Лотман Ю. Театральный язык и живопись (К проблеме иконической риторики) / Ю.Лотман // Статьи по семиотике культуры и искусства. – Санкт-Петербург, Гуманитарное агентство «Академический проект», 2002. – 551 с.
62. Макмуртри Лэрри. Одинокий голубь / Лэрри Макмуртри. [электронный ресурс]. – Режим доступа <https://www.e-reading.club/book.php?book=99588>
63. Марчук Ю. Н. Действующие системы машинного перевода и автоматические словари / Ю. Н. Марчук // Машинный перевод и автоматизация информационных процессов : [сб. ст.]. – М. : Наука, 1979. – Вып. 3. – 70 с.
64. Маслова В. Когнитивная лингвистика: учеб. пособие / В.Маслова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
65. Медвідь Ф. Взаємозв'язок національної і релігійної ідеї в контексті релігійно-духовного життя України / Ф. Медвідь // Вісник УАДУ. – 2003. – № 1. – С. 364.
66. Мифы индейцев Южной и Северной Америки. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.lib.ru
67. Михед Т.В. Пуританська традиція і література Американського Ренесансу: 1830-1860 / Т.В.Михед. – К.: Знання України, 2006. – 344 с.
68. Морковкин В. В. Типология типологических словарей / В. В. Морковкин // *Vocabulum et vocabularium*. – Харьков : Изд-во Харьковского ун-та, 1994. – Вып. 1 – С. 13–23.
69. Москаленко А. А. Нарис історії української лексикографії / Артем Амвросійович Москаленко. – К. : Державне учбово-педагогічне в-во “Радянська школа”, 1961. – 164 с.
70. Нации и национализм / Б. Андерсон, О. Бауэр, М. Хрох и др; Пер с англ. и нем. Л. Е. Переяславцевой, М. С. Панина, М. Б. Гнедовского — М.: Практис, 2002. — 416 с.
71. О.Шостак Опозиція «Свій-Чужий» у сприйнятті національної ідентичності корінних жителів Північної Америки/ О.Г.Шостак// Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. – 2017. -- №1 (25). – С.137-143.

72. Овсяннико-Куликовский Д. Н. Психология национальности / Д. Н. Овсяннико-Куликовский. – СПб., 1922. – 188 с
73. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки. – Львів: “Фенікс”, 1995. – 46 с.
74. Ожегов С. И. Лексикология. Лексикография. Культура речи / Сергей Иванович Ожегов. – М. : Высшая школа, 1974. – 352 с.
75. Паламарчук Л. С. Українська радянська лексикографія / Леонід Сидорович Паламарчук. – К. : Наукова думка 1978. – 201 с.
76. Паунд Эзра. Стихотворения и избранные Cantos / Эзра Паунд. – М.: СПб, 2003. – 887 с.
77. Пачковский Ю. Ціннісно-професійний контекст світоглядних орієнтацій студентської молоді (досвід українсько-польського соціологічного дослідження) / Ю. Пачковский // Український соціологічний журнал. – 2009. – № 1-2. – С. 79–94.
78. Полюга Л. Проблеми української лексикографії в освітанському процесі / Л. Полюга // Українська мова в освіті : [матеріали Всеукр. наук. конф. “Українська мова в освіті”]. – Івано-Франківськ : Плай, 2000. – С. 141–153.
79. Рибалко М.-М. Функціонування танго-дискурсу в сучасних англomовних фільмах / М.-М.Рибалко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог: Видавництво національного університету «Острозька академія». – Вип. 30. – 2012. – С. 309—312.
80. Роттердамський Еразм. Похвала глупоті. Домашні бесіди / Еразм Роттердамський. — К.: Основи, 1993. — 319 с.
81. Серякова І. Магія невербальної комунікації. Навч. посібник / І.Серякова. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 95 с.
82. Сімонок, В. П. (2016). Запозичена лексика в українській мовній картині світу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація, (2), 96-102.
83. Слово і час. – 2009. №11. – С. 68-74.
84. Сокурянская Л. Студенчество на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода / Л. Сокурянская : монографія. – Харьков : Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, 2006. – 576 с.
85. Соломоник А. парадигма семиотики: Очерки по общей семиотике / А. Соломоник. – М.: Издательство ЛКИ, 2011. – 336 с.
86. Ставицька Л. Український жаргон: Словник. – К., 2005. – 496 с.

87. Стукалин Ю.В. «Первая энциклопедия Дикого Запада – от А до Z»: Яуза, Эксмо; Москва; 2014. – С. 259.
88. Тараненко О. О. Новий словник української мови (Концепція та принципи укладання словника) / Олександр Онисимович Тараненко. – К. : [б. в.]; Кам'янець-Подільський : [б. в.], 1996. – 172с.
89. Терентьев Ф. Самюэль Хантингтон. Кто мы? Вызовы американской идентич-
90. Терещенко К.В. Національна ідентичність як складова системи соціальної ідентичності особистості / К.В. Терещенко // Вісник післядипломної освіти. – 2010. – Вип. 1(2). – С. 392–399. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2010_1%282%29_47.
91. Ткаченко Є.В. Конституційно-правове регулювання мовних відносин: порівняльний аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / Є.В. Ткаченко. – Х., 2009. – 19 с.
92. Фишман Д. Сегодняшние споры между примордиалистами и конструктивистами : связь между языком и этничностью с точки зрения ученых и повседневной жизни / Джошуа Фишман // Логос. – № 4 (49). – 2005. – С. 132–140.
93. Фокс Норман. Злые земли / Норман Фокс. [електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.e-reading.club/book.php?book=60264>
94. Харицька С.В. Гендерні мовні маркери у лінгвістиці політичного дискурсу / С Харицька // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : зб. наук. праць. – К.: Університет «Україна», 2018. – Вип. 37. – С. 90–94.
95. Харченко Л. Міфотворчість як дієвий чинник суспільно-політичного життя / Л. Харченко // Вісник Львівського університету. – Серія «Філософські науки». – Вип.5. – Львів, 2003. – С. 199-207.
96. Хобсбаум, Э. Р. И. К. (2005). Все ли языки равны? Язык, культура и национальная идентичность. логос, (4), 49.
97. Чередник, Ю. (2010). Мовне планування як складова державної мовної політики: теоретико-методологічний аспект. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dums/2010_1/10cymtma.pdf.

98. Черкес Б.С. Національна ідентичність в архітектурі міста: Монографія/ Б.С.Черкес. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. - 268с.
99. Шевченко О.В. Формування національної ідентичності як компонента Я-образу особистості / О.В. Шевченко // Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. – К., 2003. – С. 409–420.
100. Шерман Алекси. Коренные народы Черепашьего острова, [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://indigenous.jimdo.com>
101. Шостак О. «Иронический китч как способ выявления национальной идентичности» / О.Шостак //Revitalize Hotnot: Umeni a LiteraturaII. Ed. J.Dohnal. – Vrnо, 2015 – С.255-263.
102. Шостак О. «Опозиція «Свій – Чужий» у сприйнятті національної ідентичності корінних жителів Північної Америка/О.Шостак // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – Вип. 1 (25). – К.: НАУ, 2017. – С.137-143.
103. Шостак О. «Постмодерний китч як шлях до вияву національної ідентичності у творчості Джералда Візенора» / О.Шостак //Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. – Вип.34. – К.: 2016. – С.244-257.
104. Шостак О. Втілення ідеї всеєдності у романі «Сади в дюнах» Леслі Мармон Сілко/ О.Шостак// Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: зб.наук.праць. – К.: Університет «Україна», 2013. – Вип.28. – С.295-311.
105. Шостак О. Вчення про священне коло як шлях до подолання національного травматичного синдрому у творчості американських та канадських письменників індіанського походження/ О.Шостак// Сучасні літературознавчі студії. Літературний дискурс: транс культурні виміри: зб.наук.праць. – К.:Вид. центр КНЛУ,2015. – С.613-623.
106. Шостак О. Г. Життя як подолання больового синдрому у романах американських письменників корінного походження / О. Г. Шостак // Американські та британські студії: мовознавство, літературознавство, міжкультурна комунікація: Збірник наукових праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, О. Г. Шостак. – К.: Талком, 2016. – С. 74-84.

107. Шостак О. Г. Идеологема національної свідомості у творчості письменників індіанського походження / О. Г. Шостак // Літературознавчі студії. – Вип. 19, Ч. 2. – К., 2007 – С. 251-259
108. Шостак О. Гендерна ідентичність корінних жителів Північної Америки/ О.Шостак// Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур: матеріали X міжнародної наукової конференції. (Острог, 18–19 травня 2017 року). – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. – Вип. 19. – С.34-51.
109. Шостак О. Кохання як імперський захват (на прикладі романів Н.Скотта Момадея «Дім створений із світанку» та «Трьохденний шлях» Джозефа Бойдена) / О.Шостак// Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: зб.наук.праць. – К.: Університет «Україна», 2015. – Вип.32. – С.201-217.
110. Шостак О.Г. Просторова ідентичність Черокі у романі Діани Глансі «Відштовхуючи ведмеда. Роман про стежину сліз» / О. Шостак/ Національна ідентичність в мові та культурі: зб. наук. праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, О. Г. Шостак. – К. : Талком, 2018. – С.68–71.
111. Щерба Л. В. Опыт общей теории лексикографии / Лев Владимирович Щерба // Избранные работы по языкознанию и фонетике. – Л. : Наука, 1958. – 182 с.
112. Щерба Л. В. Языковая система и речевая деятельность / Лев Владимирович Щерба. – Л. : Наука, 1974. – 428 с.
113. Элиаде М. Аспекты мифа / М. Элиаде / [Перевод В. Большаков]. – М.: «Инвест ППП», 1995 – 236 с.
114. Altugan, A.S. (2015). The Relationship between Cultural Identity and Learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 186, p. 1159-1162. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.161>
115. Broker, Ignatia. *Night Flying Woman. An Ojibway Narrative* / Ignatia Broker. – St.Paul: Borealis Books, 1983. – 135 p.
116. “How to become a producer in Hollywood?” (“Kak stat’ produserom v Gollivude: Vypusknitsa MGU Ol’ga Lesnova s uspekhom rabotaet v sviataia sviatykh amerikanskoj kinoindustrii), *Russkie v Amerike*, vypusk 3, 2016, pp. 62-65.
117. Alexie Sherman. *The Toughest Indian in the World*. Grove Press, 2000.

118. Alexie Sherman "Smoke Signals" A Screenplay/ Sherman Alexie. – New York: Hyperion, 1998. – 179 p.
119. Alexie Sherman "The Lone Ranger and Tonto FistFight in heaven"/ Sherman Alexie. – New York: Harper Perennial, 1994. – 223 p.
120. Alexie Sherman. Interview "The Gardian"/ [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
121. Ammon U. Language conflicts in the European Union [Text] / U. Ammon // International Journal of Applied Linguistics. — 2006. — Vol. 16. — No. 3. — P.319-338.
122. Bakmand B. National language planning, why (not)? / B.Bakmand // Intercultural Communication. Berlin / New-York : Mouton de Gruyter, 2000 – April. – issue 3. – P.404 – 1 634. – Access mode : www.immi.se/intercultural.
123. Barbour S. Language and Nationalism in Europe. Oxford University Press, 2000. P. 83. Burke P. // URL: <http://terrain.revues.org/3142> (дата обращения: 10.02.2012).
124. Belin, Esther G. From the Belly of My Beauty. University of Arizona Press, 1999.
125. Bercovitch, S. Preface / Sacvan Bercovitch // Reconstructing American Literary History / Ed. S. Bercovitch. – Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press, 1986. – P.VII-X.
126. Bercovitch, S. The Problem of Ideology in American Literary History / Sacvan Bercovitch // New Literary History. – # 12, 1986. – P. 635-664.
127. Bercovitch, S. The Rites of Assent: Transformations in the Symbolic Construction of America / Sacvan Bercovitch. – N.Y. & L.: Routledge, 1993. – 432 p.
128. Bland, Jared. Joseph Boyden Tackles Native Torture, Colonial Amnesia and Ongoing Racism [Электронный ресурс] :// The Globe and Mail , 26 March, 2017 Режим доступа: <https://www.theglobeandmail.com/arts/books-and-media/joseph-boyden-tackles-native-torture-colonial-amnesia-and-ongoing-racism/article14308176/>
129. Boyden, Joseph. The Orenda. – Toronto: Penguin, 2014. – 490 p.
130. Bruyneel, Kevin. The Third Space of Sovereignty. The Postcolonial Politics of U.S.-Indigenous Relations. – Minneapolis-London: University of Minnesota Press, 2007. – 319p.

131. Burstyn D. Amerykantsy: Natsyonal'nyj opyt: Per. s anhl. Avt. posleslov. Shestakov V.P.; Komment. Baldytsyna P.V. – M.: Yzd. hruppa «Prohress» - «Lytera», 1993. – 624s.
132. Chovancova K. Tolérance (des différences), purisme et politique linguistique en Slovaquie et en France // URL: http://www.sens-public.org/IMG/pdf/SensPublic_DossierEurope_MZazrivcova.pdf (дата об-ращення: 02.02.2012).
133. Collins dictionary (n.d). Retrieved from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/success>
134. Crane H. Complete Poems and Selected Letters and Prose of Hart Crane / Hart Crane. – New York: Garden City, 1966. – xvii, 302 p.
135. Crane H. The collected poems of Hart Crane. / Hart Crane // Edited with an introduction by Waldo Frank. – New York: Liveright publishing corporation, 1933. – xxxiv, 179 p., ill.
136. D’Haen, Th. How Many Canons Do We Need? World Literature, National Literature, European Literature / Theo D’Haen // The Canonical Debate Today: Crossing Disciplinary and Cultural Boundaries / Ed. by L.Papadima, D. Damrosch, T. D’Haen. – Amsterdam, N.Y. : Rodopi, 2011. – P.19 - 37.
137. De Swaan A. The language predicament of the EU since the enlargements // Sociolinguistica. 2007, № 21.
138. Elliott, E. Those Irrepressible Puritans: Canon War Survivors / Emory Elliott // Пуританська традиція в літературі США. – К.: Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, 2004. – С. 17-35.
139. Emerson, Gloria. At the Hem of the Lowest Clouds: Meditations on Navajo Landscapes. School of American Research Press, 2003.
140. Encyclopedia of Contemporary Literary Theory. Approaches, Scholars, Terms / gen. ed. Irena Makaryk. – Toronto: University of Toronto Press, 1994. – 656 p.
141. Erman Akilli – Federico Donelli, “Reinvention of Turkish Foreign Policy in Latin America: The Cuba Case”, Insight Turkey, Vol. 18, No. 2, (Ankara: SETA, 2016), pp. 161-181.
142. Erman AKILLI, (ed.) Türkiye’de ve Dünyada Dış Yardımlar, Nobel Yayınları, 1st Edition, Ankara, Turkey, 2016. (a)
143. Erman AKILLI, Türkiye’de Devlet Kimliği ve Dış Politika, Nobel Yayınları, 2nd Edition, Ankara, Turkey, 2016. (b)
144. Foran, Charles. Joseph Boyden mines Canada’s bloody past for surprising spirituality Racism [Електронний ресурс] :// The Globe and

Mail , 26 March, 2017 Режим доступа:
<https://www.theglobeandmail.com/arts/books-and-media/book-reviews/joseph-boyden-mines-canadas-bloody-past-for-surprising-spirituality/article14169831/>

145. Gomez, Adrian. "Daughter's Documentary Celebrates Momaday's Life."

The Albuquerque Journal. "Life in New Mexico." Sunday October 15, 2017. 5

Momaday, N. Scott. *Again the Far Morning: New and Selected Poems*.

Albuquerque: University of New Mexico Press, 2011.

In the Bear's House. N.Y. : St. Martin's Griffin, 1999.

The Man Made of Words: Essays, Stories, Passages. N.Y. : St. Martin's Griffin, 1997.

146. Momaday, N. Scott and Yuri Vaella *Meditations After the Bear Feast: The Poetic Dialogues of N. Scott Momaday and Yuri Vaella*. Alexander Vaschenko and Claude Clayton Smith, eds. Brunswick, Maine: Shanti Arts Publishing, 2016.

147. Gordon, Andrea. *Joseph Boyden on The Orenda, His Latest*

Giller-Nominated Novel [Электронный ресурс] :// Toronto Star, 17

Sept. 2013

Режим

доступа:

http://www.thestar.com/entertainment/books/2013/09/17/joseph_boyden_on_the_orenda_his_latest_gillernominated_novel_interview.html.

(accessed June 17, 2017).

148. Hammer L. *Hart Crane and Allen Tate: Janus-Faced Modernism / Langdon Hammer*. – Princeton: Princeton University Press, 1993. – xviii, 277 p.

149. Huntington, S. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. – New York: Simon and Schuster.

150. Inderjeet Parmar and Michael Cox (ed.), *Soft power and US Foreign Policy. Theoretical, historical and contemporary perspectives* (London/New York: Routledge, 2010).

151. Irwin J. *Hart Crane's Poetry: «Appollinaire lived in Paris, I live in Cleveland, Ohio» / John Irwin*. – Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2011. – xiv, 424 p., ill.

152. Iverson, Peter, ed. "For Our Navajo People:" *Diné Letters, Speeches & Petitions 1900 – 1960*. University of New Mexico Press, 2002.

153. Javadi, A. & Javadi, M. (2008) National identity and globalization. A survey among undergraduate students in Islamabad and Gilanegharb cities (Iran). *Informacijos Mokslai*, p. 112-120. Retrieved from <http://www.zurnalai.vu.lt/informacijos-mokslai/article/viewFile/3379/2447>.
154. Joseph J. E. Identity and Language / J. E. Joseph // *Encyclopedia of Language and Linguistics*, 2nd ed., ed. by Keith Brown. – Vol. 5. Oxford : Elsevier, 2006. – P. 486–492.
155. Joseph Nye Jr and John D. Donahue (ed.), *Governance in a Globalizing World* (Washington: Brookings Institution Press, 2000).
156. Joseph Nye Jr, “Public Diplomacy and Soft Power”, *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616 (2008b).
157. Joseph Nye Jr, *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power* (New York: Basic Books, 1990)
158. Joseph Nye Jr, *Soft power: The Means to Success in World Politics* (New York: Public Affairs, 2004).
159. Joseph Nye Jr, *The Powers to Lead* (Oxford: Oxford University Press, 2008a).
160. Kawano, Kenji. *Warriors: Navajo Code Talkers*. Northland Publishing, 1990.
161. Kellough, R.D., & Kellough, N.G. (2008). *Teaching young adolescents: Methods and resources for middle grades teaching* (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall.
162. Kent, Kate Peck. *Navajo Weaving: Three Centuries of Change*. School of American Research, 1985.
163. King, Haysn. “The Orenda” Faces Tough Criticism from First Nations Scholars” [Електронний ресурс] :// CBC News, 7 Mar.2014
Режим доступа: <http://www.cbc.ca/news/aboriginal/the-orenda-faces-tough-criticism-from-first-nations-scholar-1.2562786>. (accessed June 17, 2017).
164. Kocot Monika “The games with kitsch in the works of Sherman Alexie and Tomas King” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cambridgescholars.com/download/sample/61815>
165. Korzewski, M. (2005). O tolerancji w społeczeństwie i prawie holenderskim [About the Tolerance among Society and Dutch law]. – Krakow: Zakład Wydawniczy “NOMOS”.
166. Lair, M. *Redcoat Theater: Negotiating Identity in Occupied Philadelphia, 1777-1778* /Meredith Lair // William Pencak (ed)

- Pennsylvania's Revolution. – University Park: Pennsylvania State UP, 2010. – P. 192-210.
167. Larkin, E. What is a Loyalist? The American Revolution as Civil War / Edward Larkin // *Common-Place*. 2007. V. 8. № 1. Электронне джерело. Режим доступу: URL: <http://www.common-place.org/vol-08/no-01/larkin>. Загол. з екрану.
168. Larson C. *American Indian Fiction*. Albuquerque: Univ. of New Mexico Press, 1978.
169. Lauter, P. *From Walden Pond to Jurassic Park: Activism, Culture, and American Studies* / Paul Lauter. – Durham & L.: Duke Univ. Press, 2001. – 304 p.
170. Lauter, P. Introduction / Paul Lauter // *Heath Anthology of American Literature* / Ed. Paul Lauter. – Lexington, Mass.: D.C.Heath & Co, 1990. – P. XXXV – XLVIII.
171. Lauter, P. Preface / Paul Lauter // *Heath Anthology of American Literature* / Ed. P.Lauter. – 4th ed. – Boston-N.Y.: Houghton-Mifflin, 2002. – P.XXV-XLIII.
172. Lee, Lloyd L., ed. *Diné Perspectives: Revitalizing and Reclaiming Navajo Thought*.
173. Levine, L. *The Opening of the American Mind: Canons, Culture, and History* / Lawrence Levine. – Boston: Beacon Press, 1996. – 240 p.
174. Lewis R. *The poetry of Hart Crane. A Critical study* / Richard Lewis. – Princeton: Princeton University Press, 1967. – xiii, 426 p.
175. Mather, Christine. *Native America: Arts, Traditions, and Celebrations*. Clarkson Potter/Publishers, 1990.
176. Matthiessen, F.O. *American Renaissance: Art and Expression in the Age of Emerson and Whitman*/ F.O. Matthiessen // N.Y.: Oxford UP, 1941; rpr. 1969. – 720 p.
177. Max Weber, *The Theory of Social and Economic Organization* (Glencoe: The Free Press, 1967), trans. by A. M. Henderson and Talcott Parsons.
178. McNulty D. *A Study of the Influence Affecting Hart Crane/Dorothy McNaulty*. – Chicago: Loyola University Press, 1944. – 92 p.
179. Messmer, M. *Reading National American Historiography Internationally*/ Marietta Messmer // *Comparative Literature*. – № 52:3. – 2000. – P.193-213.
180. Millett, K. *Sexual Politics* / K. Millett. – Garden City, NY: Doubleday Press, 1970. – 397p.

181. Modiano, M. A new variety of English [Текст] / Marko Modiano // English Today. – 2001. – No 68. – pp. 13–16.
182. Modiano, M. Euro-Englishes [Текст] / Marko Modiano // Kachru, Braj B., Yamuna Kachru, Cecil L. Nelson, eds. The Handbook of World Englishes. (Blackwell Handbooks in Linguistics). – Oxford: Blackwell, 2009. – pp. 223–239.
183. Momaday, N.Scott. The House Made of Dawn :[novel] / N. Scott Momadey. – N.Y.: Harper&Row, 1968. – 212 p.
184. Morris, Irvin. From the Glittering World: A Navajo Story. University of Oklahoma Press, 1997.
185. Öktem, K. 2012. “Projecting Power: Non-Conventional Policy Actors in Turkey’s International Relations.” In Another Empire? A Decade of Turkey’s Foreign Policy Under the Justice and Development Party, edited by Kerem Öktem, Ayse Kadioglu, and Mehmet Karli, 86-87. Istanbul: Istanbul Bilgi Universitesi Yayinlari.
186. Philip Seib (ed.), Toward a New Public Diplomacy (New York: Palgrave MacMillan, 2009).
187. Renan, Ernst “Qu’est-ce qu’une nation?” In Nationalism. Ed. By John Hutchinson and Anthony D.Smith. – Oxford: Oxford University Press. – P.17-19.
188. Rex J. Ethnic Minorities in the Modern Nation State: Working Papers in the Theory of Multiculturalism and Political Integration. - N.Y.: Palgrave, 1996.
189. Richard C. Snyder, Burton Sapin, Valerie Hudson and H. W. Bruck, Foreign Policy Decision-Making, Revisited, New York, Palgrave Macmillan, 2003.
190. Richardson, Gladwell. Navajo Trader. University of Arizona Press, 1986.
191. Robert Dahl, “Power”, International Encyclopedia of the Social Sciences - Vol. 12 (New York: Collier-Macmillan, 1968).
192. Saint Katheri and Native American Catholis [Электронный ресурс] // PBS. Religiln and Ethnic Newsweekly, Nov.15, 2015 Режим доступа: <http://www.pbs.org/wnet/religionandethics/2015/11/13/november-13-2015-saint-kateri-and-native-american-catholics/27910/> (accessed Jan 15, 2018).

193. Silko, Leslie Marmon Gardens in the Dunes/Leslie Marmon Silko. - Scribner Paperback Fiction Published by Simon and Schuster, 1999. – 480 p.
194. Silko, Leslie Marmon. Almanac of the Dead :[novel] / Leslie Marmon Silko. – N.Y.: Simon and Schuster, 1991. – 763p.
195. Smith, A.D. (2004). History and National Destiny: Responses and Clarifications. Nations and Nationalism, 10 (1/2), p. 195-209. <https://doi.org/10.1111/j.1354-5078.2004.00163.x>
196. Smoke Signals. Dir. Chris Eyre. Miramax Films, 1998. / Smoke Signals. Dir. Chris Eyre. Miramax Films, 1998.
197. Spears M. Hart Crane / Monroe Spears. – Minnesota: University of Minnesota, 1965. – 48 p.
198. Stukalyn Yu.V. «Pervaia entsyklopedyia Dykoho Zapada – ot A do Z»: Yauza, Eksmo; Moskva; 2014. – S. 259.
199. Tapahnso, Luci. Sáanii Dahataal: The Women are Singing. Poems and Stories. University of Arizona Press, 1993.
200. Tapahnso, Luci. “For More than 100 Years, the U.S. Forced Navajo Students into Western Schools. The Damage is Still Felt Today.” Smithsonian Magazine, July 2016.
201. Tarik Oğuzlu, ”Soft power in Turkish foreign policy”, Australian Journal of International Affairs, Vol. 61, No. 1 (2007).
202. Tate A. Reactionary Essays on Poetry and Ideas / Allen Tate. – New York: Scribner`s, 1936. – xii p., 2 I., 3-240 p.
203. The Columbia Literary History of the United States. – N.Y.: Columbia Univ. Press, 1988. – 1263 p.
204. ТІКА, “Україна. Проекти та заходи”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tika.gov.tr/upload/2015/Prestij%20Eserler/Ukrayna-kitapcik.pdf> (дата звернення 30.06.2018).
- 205.205. ІКА, Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu 2016, (accessed) 05.01.2018, <http://www.tika.gov.tr/upload/2017/YAYINLAR/Faaliyet%20Raporlar%C4%B1/2016/T%C3%BCrkiye%20Kalk%C4%B1nma%20Yard%C4%B1mlar%C4%B1%20Raporu%202016.pdf>
206. Vaschenko A.V. Frontyr / A.V. Vaschenko // Ystoryia lyteratury SSHa / [Red. kol. Ya.N. Zasurskyj, M.M. Koreneva, E.A. Stetsenko]. – М. : «Nasledye», 1999. – Том II : Lyteratura epokhy romantyzma / [Red. kol. 2-ho toma :A.M. Zverev, M.V. Tlostanova]. – S. 349–375.

207. Walter Carlsnaes, Thomas Risse and Beth A. Simmons (ed.), Handbook of International Relations (Los Angeles/London: SAGE, 2013),
208. Weyhing, Richard. Joseph Boyden. The Orenda // Studies in American Indian Literatures. – 2015. - Vol.27. No2 (Summer). – P.102-105.
209. Wheeler, Jordan. Brothers in Arms : [3 novellas] /. Jordan Wheeler – Winnipeg, Manitoba: Pemmican Publications, Inc.,1989. – 223p.
210. Woodard, Charles L. Ancestral Voice: Conversations with N. Scott Momaday. Lincoln: University of Nebraska Press, 1989.